

Problémy s předvídaním, které se mohou vyskytnout u vašich žáků

Žáci vytvářejí fantazijní předpovědi, které se nijak neopírají o vodítka v textu.

Co s tím?

Modelujte hlasitým přemýšlením, jak předvídáte a jak při tom využíváte to, co již z textu znáte a jak to spojujete se svými dalšími zkušenostmi a nápady. Modelujte také úplně volné hádání bez opory v textu a objasněte (nebo požádejte žáka o objasnění), proč to není předvídaní.

Žáci se nevracejí k předpovědi po přečtení příslušné části textu a nevyhodnocují, nakolik byla jejich předpověď výstižná.

Co s tím?

Můžete pro práci ve skupinách určit roli toho, kdo bude po přečtení předtím předvídané části textu vrátet skupinu k předpovědi a povede ji k vyhodnocování trefnosti předpovědi.

Žáci obtížně předvídají v případě naučného textu.

Co s tím?

Vyzvěte žáky, aby si před četbou textu prohlédli obrázky a zamysleli se nad tím, co se asi z textu dozvědí. Celková předpověď jim pak bude pomáhat i s předvídaním jednotlivých částí.

2. Kladení otázek

Porozumění čtenému textu se automaticky zvyšuje, jakmile žáci při četbě hledají smysl textu, usuzují a spojují čtené se svými dosavadními znalostmi a zkušenostmi, no a konečně když kladou otázky (Lublíner, 2001). Dobří čtenáři kladou otázky po celou dobu, kdy čtou text (Cooper, 1993; Palinscarová & Brownová, 1986), ale zformulovat otázku je těžký a komplexní úkol. Pokud žáci vědí ještě dřív, než se pustí do četby, že se od nich očekává, že položí k textu nějakou otázku, obvykle čtou s větší pozorností a více si uvědomují, co čtou – snáze pak identifikují nejdůležitější sdělení, která text obsahuje.

Žáci se učí pokládat různé typy otázek. Začínat lze od těch nejjednodušších – od otázek k tomu, co je v textu řečeno (tzv. kontrolní otázky) a postupně se dopracovat k otázkám vycházejícím z důležitých prvků v textu a propojujícím text s ostatní zkušeností žáků. Hodně žáků začíná s otázkami na nedůležité detaily. Ale když učitelka dostatečně modeluje žádoucí typ otázek a když mají žáci dost možností zkoušet si další a další otázky a navíc o nich se spolužáky diskutovat, kvalita otázek se zlepšuje a otázky se stávají „hlubšími“. Se zkušenějšími žáky je dobré modelovat otázky vycházející z úvah nad textem, otázky zaměřené na souvislosti, na vyhodnocení apod.

Žáci se učí používat při formulaci otázek slůvka: *kdo, co, kdy, kde, proč, jak a co kdyby.*

Problémy s kladením otázek, které se mohou vyskytovat u vašich žáků

Žáci kladou jen povrchní nebo doslovné otázky. - Žáci nepokládají žádné deduktivní otázky (otázky, které by vyžadovaly nějaké vysuzování na základě textu).

Co s tím?

Modelujte soustavně otázky mířící na myšlení vyššího řádu, které vyžadují využití vodítek v textu a zapojení předchozích znalostí a zkušeností. Nebo požádejte žáky, aby se zamysleli a připravili si a zapsali nějaké otázky k textu ještě před setkáním pracovní skupinky. Poskytněte žákům startéry – úvodní slůvka k otázkám. Nechte žáky pracovat ve dvojicích pouze na této strategii – žáci přečtou